

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 113

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrta strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Samo podirati znajo.

Nekdaj.

Ko je šlo za osnovno ureditev naše države, za ustvaritev ustave, so bili Pribičević, Žerjav in Pucelj glavni podporniki Pašičevega centralizma. Centralistična ureditev države jim je bil vzor, katerega so branili v skupščini, po časopisju in iz vseh najvišjih vladnih mest. Ako se je drznilo tedaj časopisje opozarjati na nedostatke ustave, je bilo zaplenjeno, da, celo nekateri listi popolnoma ustavljeni. Ker dalekovidnejši in pametni Slovenci nismo bili zadovoljni s centralizacijo uprave, so nas ti gospodje razbobnali doma in v Beogradu kot protidržavne rovarje, katera je treba krotiti z nasiljem in jim usiliti »blagoslov« centralizma.

Ko se je sprejemala ustava, je bil naš Jugoslovanski klub v strogi opoziciji. Naši neustrašeni poslanci so žigosali v skupščini pogubonosnost neprikladnega centralizma v ustavi in izjavljali, da ne morejo glasovati za tako ustavo, o kateri znajo že v naprej, da ne bo v dobrobit državi. Nikdar pa ni bilo slišati, da bi bili naši poslanci v taistih važnih časih ovirali parlamentarno delo s kričanjem, razbijanjem pultov, psovanjem, hujskanjem na upor ter vojno in s prerakanjem za prazen nič. Naša stranka je bila proti centralizaciji, a ker je bila ta sprejeta z večino, ni ovirala dela v skupščini.

Ko sta Pribičević in Žerjav kot ministri pomagala sprejeti ustavi na noge, so bili po celi naši državi ne baš prijetni časi. Vse, kar je bilo proti narodnemu in državnemu edinstvu (proti centralizmu), je moralo iz Slovenije v Srbijo in Črnogoro. Doma so se podile v nočnih urah okrog orjunaške bande, kojih cilj je bil: ucepiti izobražencu in priprostemu človeku »blagoslov« centralizma z batino in revolverjem.

Naši poslanci so se pritoževali z vso odločnostjo na najvišja mesta radi preganjanja uradništva, razgrajanja ter dnevnega pobijanja Orjune, vendar tudi v taistih najhujših časih niso ovirali dela v skupščini, niso zapeljevali naroda z vojnimi hujskarijami itd.

Pribičević je pomagal Radiču v zapor in na kolena pred centralizmom. Radičev nečak Pavle Radič je po naročilu strica Štefana podal pred skupščino izjavo, da se odreka Radičeva stranka republikli, prizna-

va ustavo v vseh posameznostih in želi, da naj se raztegne vojaška obveznost od zibelke do groba.

Jugoslovanski klub je grajal in obsojal ta nenadni preokret Radičeve stranke. Ko so prišli Radičevci v vladno do in hodili vestno po Pašičevih stopinjah, naši poslanci niso tulili v skupščini, ne razbijali pultov in ne kričali: Na vojno!

Sedaj.

Kolo časa in prilik se je pač zasukalo po letih tako, da je družba Pribičević, Žerjav, Pucelj in Radič obsojena na opozicijo. In kaka je ta gospoda v neljubem opozicijskem položaju?

Z vso brezobzirnostjo in nepostavnostjo nastopa pred vsem proti svoji nekdanji svetinji — ustavi. Ko so bili na vladi, jim je bil centralizem edini zveličavni blagoslov; danes pa jim je — prokletstvo za celo državo! V skupščini, na shodih med narodom in po svojem časopisju zahtevajo decentralizacijo v upravi, da, celo avtonomijo posameznih pokrajin!

Vendar kaka razlika med Jugoslovanskim klubom, ko je bil v opoziciji, in zgoraj omenjeno gospodo!

Opozicija danes ne šiba svojega lastnega otroka centralizem s stvarnimi ugovori, ampak s psovanjem v parlamentu, s kričanjem, razbijanjem in celo z vojno hujskarijo

Kratko in malo: Opozicija je prevzela po lastni izjavi nalogo: popolnoma onemogočiti nepotrebno delo vanje v narodni skupščini.

Toliko nepotrebni zakonov in trgovinskih pogodb čaka pripravljenih na sprejem od strani skupščine, a ne pridejo na dnevni red, ker izrablja opozicija dragoceni čas mesto za delo — za razdiranje ter hujskarijo.

Za prihodnost.

Teško se bo ustvarila v našem parlamentu kedaj večja večina nego jo ima sedajna vladna zveza pod Vukičevićem, Davidovičem in Korošcem. Ta ogromna vladna večina še gleda za enkrat mirno divjanje ter hujskanje opozicije, bo pa prisiljena, poseči po postavnih sredstvih, da omogoči delo v skupščini. Zadnje dni so se vršila pogajanja med voditelji vladnih strank in opozicijo s ciljem: omogočiti uspešno delovanje

parlamenta. Ako bo tudi ta korak zaman, bo morala vlada krepkejšo nategniti vajeti, da pride skupščina do dela, narod do pravic in koristi, država do ugleda ter upoštevanja pri zunanjem svetu.

Pri občinski seji so sedeli. Pa je vstal edini radičevci, ki je po zaslepljenosti nekaterih kmetov bil izvoljen v občinski svet, ter je nenadoma začel razbijati po mizi, razbil tintnik in strgal tajniku spise iz rok ter pomandral po tleh. Naši možje odborniki so obstali pri tem ravnanju brez besede. Kaj takega se pri občinski seji še ni zgodilo. Župan se je dvignil: »Kaj delate? Ali ste znoreli?« — Radičevci pa je vpil: »Če ne sklenete tako, kakor jaz hočem, vam vse razbijem! Nad menoj pa se ne boste nič pritoževali! Če smejo naši radičevski in demokratski poslanci celo v narodni skupščini klopi razbijati, smem tudi jaz pri občinski seji!«

Možje so zdaj videli, da se je ubogi radičevci samo pohujšal po slabem zgledu svojih voditeljev, pa se niso zmenili zanj. Podpisali so zapisnik brez njega in šli na razgovor in tam je načel razgovor naš gospodar:

»Možje, veste, kar sedaj Radič in Pribičević, pa Žerjav in Pucelj ter ostali njihovi poslanci počenjajo v skupščini, pa že presega vse meje! Vsaki dan razbijajo klopi, da jih posebni mizarji komaj sproti popravljajo. V skupščini delajo škodo, kjer le morejo, razbijajo tintnike, sedeže, trgajo zapisnike, da bi človek, ki jih nenadoma zagleda, mislil, da so — zblazneli!«

»Oni delajo obstrukcijo«, je dejal župan.

»Je pa že spet tuja beseda, da ne veš, kaj je to«, je ugovarjal tretji.

»Obstrukcija«, tako je pojasnil gospodar, »je tako politično postopanje, s katerim se onemogoča vladni in skupščini vsako delo. Vlada postavi dnevni red, nasprotni poslanci pa stavijo toliko vprašanj, da se celi dan o tem razpravlja in da zakoni, ki jih vlada predlaga, ne pridejo na vrsto. Potem se zglašijo za eno in isto stvar po 20 do 30 govornikov, ki eden za drugim po cele ure govorijo in zavlečejo tako razprave na cele tedne. Tako postopanje imenujemo obstrukcijo.«

»In učinek?«

»Učinek vidimo. Zaradi klobasarij, ki jih fabricirajo Radič, Pribičević in njihovi hlapci iz Slovenije, v narodni skupščini ne gre delo naprej tako, kot bi moralo iti. Vlada ima pripravljene vse že v načelu sklenjene zakone, treba je le, da jih skupščina sprejme, pa stopijo v veljavo, toda Radič in Pribičević ne pušta, da se o tem razpravlja. Onadva razbijata v skupščini, da ni mogoče seje vršiti!«

»Jaz bi jih že odvadil«, je dejal krepek mož in roka se mu je kar sama pripravila kakor na udarec. Gospodar je pa nadaljeval:

»To, kar sedaj ta dva človeka v svoji besnosti, ker nista v vladi, ker sta vse zaigrala, počenjata, se gnusi vsem poštenim ljudem. Vsi še dobro veste, da je bil odločno z Radičem tudi vodja srbskih kmetov Joca Jovanovič. Ta je zdaj en teden gledal to divjanje Radiča in Pribičevića, konečno poizkusil spraviti ju na pot zdrave pameti, a ker tega ni dosegel, je obsodil svoje dosedanje zaveznike in se ločil od njih!«

»Ali ni sredstva proti njima?«

»Sredstva so! In vlada jih bo uporabljala. Preje pa bo še izpremenila poslovnik in potem nastopila. Tedaj bo Radiča in Pribičevića minilo tako divjanje.«

»Vsa Evropa se nam mora smejati zaradi teh dveh nepolitikov, je ogorčeno pripomnil župan.

»Ne smeji se, le čudi se, da se najdejo tako neumni ljudje, ki volijo take poslance. Pravijo, če ljudje ne vedo boljših izvoliti kot sta Radič in Pribičević, ne zaslužijo, da imajo volilno pravico. In svetujejo, da se naj oba spravi na varno. Taka dva politika ne zaslužita drugega kakor da se jima vzame čast poslanca in se jima zamaši usta, kakor bi se to zgodilo tebi ali meni, če bi tako počenjal. Časopisi tujih držav odkrito že pišejo, da se naj ju izključi iz politike!«

Jaz pa pravim tako: Vlada bo že našla prava sredstva, da prepreči to uničevalno delo teh dveh politikov, ki sta nesreča Hrvaške. Hrvaška jih bo pa že sama izključila iz politike, ko bo na lastnem hrbtu čutila njihove grehe.

Kar pa zadeva Slovenijo, pa rečem, da bi bila sramota, če bi med nami še obstojala stranka pretepačev, stranka, ki ovira vsako delo v narodni skupščini, stranka, ki je pripravljena uničiti vse, zažgati državo na vseh oglih v ogenj krvave vojne s sosedi in doma razrušiti vse, samo zato, ker ni v vladi, kjer bi njeni zastopniki za strankino blagajno lahko kradli davčni denar, res zasluži, da jo izključimo!«

»Izključimo jo iz Slovenije«, je bil sklep vseh možakov. In poročali so, da so poslali iz občine več »Kmetijskih listov« in »Domovin« nazaj ter se pomenili, kje bi še bil tak list v občini, da iztrebijo vse do zadnjega!

V NAŠI DRŽAVI.

Opozicija utrujena. Zadnji čas so poslanci Radičeve in Pribičevićeve stranke tako divjali, da ni bilo mogoče nobeno resno delo v skupščini. Ker pa so zdaj iz vrst lastnih pristašev že prejemali grobe očitke, so poslali Jovanoviča, zemljoradnika, da posreduje med vlado in opozicijo. In res so se sestali načelniki vseh strank, ki se naj dogovorijo za nadaljnjo stvarno delo v skupščini. Sedanja vlada v resnici postopa zelo modro. Njej je samo za delo.

Znamenita 25letnica. Letos mineva 25 let, odkar so Karadžorži zopet zasedli kraljevi prestol, najpreje v Srbiji in so sedaj kraljeva družina v Jugoslaviji. Obletnica se bode slovesno praznovala.

Vlada pade — to je že več mescev stalno pisarenje časopisov Radiča in Pribičevića. Vsak teden si izmislijo nov vzrok, zakaj bo vlada padla. Enkrat so sprti radikali, a vlada ni padla, ker dejansko so radikali složni. Nato so sprti voditelji Vukičević, Davidovič in Korošec, a vlada ne pade, ker ti dejansko niso sprti. Sedaj pa trdijo, da vlada pade, ker odstopi finančni minister, ker se mu je ponesrečilo najetje posojila. Resnica pa je, da se je posojilo najelo in sklenilo, da finančni minister nima niti malo vzroka, da zaradi tega odstopa. Sedanja vlada, ki je vse divje viharje, tudi krvave demonstracije, zdržala, je dejansko močna kot trden grad, kakor je rekel Davidovič.

Uspešna pomoč vlade. V onih krajih, kjer je vladal velikanski glad in pomanjkanje, je vladina pomoč tekom prav kratkega časa preprečila vsako nadaljnjo katastrofo. Od vseh raznih strani se zato izreka sedanji vladi priznanje.

Centralizem — obsojen na smrt! Konečno vendar le zmaguje zamisel SLS, ki se ves čas od ustave do danes bori zoper centralizem in ga sedaj, ko je na vladi, tudi dejansko uničuje. Dokler je pa sedanja ustava, se centralizem ne more popolnoma streti. Vedno bolj se zato množijo po državi glasovi, da se naj ustava izpremeni. Celotoni, ki so nekoč vse, ki so kritizirali sedanjo ustavo, zaznamovali kot protidržavne, celo oni danes zahtevajo izpremembo ustave, zahtevajo avtonomijo in proklinjajo svoje lastno delo — centralizem. Takoj, ko se bo vsaj malo opomogla država in se rešila gospodarske stiske, se preide na izpremembo ustave. Tedaj se bo vršil posebno še zanimiv in važen boj proti Radiču in Pribičeviću, ki hočeta celo Slovenijo spraviti — pod zagrebško komando in sploh Slovenije ne — priznata!

V DRUGIH DRŽAVAH.

Rumunija in mi. Rumunski zunanji minister Titulescu je bil pretekli teden v Beogradu. Zopet se je utr-

dilo prijateljstvo med obema državama, kar je zelo važno za ravnotežje in mir na Balkanu.

»Skromne« želje Albancev. Albanija hoče imeti zopet kralja. Kako bo to speljala in se ne zamerila Mussoliniju, je njena stvar. Trdi se pa tudi, da se to namerava le zaradi tega, da se prikrije popolna odvisnost Albanije od Italije.

Na Grškem teče kri. Komunisti so na Grškem povzročili spopade z vojaštvom. Bilo je več ubitih in veliko ranjenih. Na Grškem niso le zemeljski, ampak tudi politični potresi in zato velika politična negotovost.

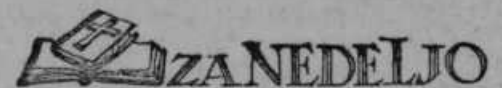
Za fašizem — zmrznitel! Polet italijanskega generala Nobile na severni tečaj ni le znanstvenega, ampak tudi političnega značaja. Cele bale italijanskih zastav so imeli s seboj, da jih razmečejo po severnem tečaju. Pa se je zgodila nesreča. Če je nesreča, se pozabi vse in se pomaga. In Skandinavija je hotela takoj pomagati, toda Mussolini je odklonil! Sami ga bomo rešili ali pa naj zmrznejo! Zakaj to? Da se proslavi fašizem. Ta pa se je tudi dni zopet proslavil, ker so Slovenca Tušaka fašisti ubili in ga nato še v vodo vrgli, ker ni hotel — poitalijančiti svojega imena. Fašizem mori in s tem se proslavlja. S tem bo pa tudi končal.

V Nemčiji se sestavi delovna vlada, v katero gredo tudi naši somišljeniki in dobijo dva ministrstva.

Čehi in Slovaki so si bližje kot kdaj poprej. Poizkus Madžarov, da se jih razdvoji in državo razbije, se je na celi črti ponesrečil.

Zveza malih držav (mala antanta) bo imela v kratkem posebno konferenco. Zveza se je po zadnjih dogodkih le še utrdila in je velikega pomena za mir v srednji Evropi.

Na Kitajskem je mir. Vračajo se zopet redne razmere. Vračajo pa se tudi Japonci nazaj domov. Kitajci hočejo sami vladati Kitajsko.

Na Kristusovo besedo.

Se ti ne zdi čudno, da živi Sin božji in Odrešenik sveta 30 let v Nazaretu kot delavec, tako da ga imajo ljudje za sina tesarjevega, za delavca? Ker je Kristus ravnal tako, je imel pri tem gotovo velik namen. Hotel je vzeti delu, ki spremlja človeka skozi vse njegovo življenje, nje govo prokletstvo in mu dati srečo in blagoslov. Težko in bridko je delo, tako zoprno nam je stavek: »Kdor ne dela, naj tudi ne je«, tako rad bi se znebil človek dela, a Sin božji in učenik sveta dela sam 30 let, nam kaže duha, s katerim je delal in s katerim bi naj delali tudi mi in ta duh je, ki delo lajša, ki mu daje nek sijaj, ki spreminja prokletstvo v veselje in velik blagoslov.

Kristus dela v Nazaretu, ker je tako volja njegovega velikega Očeta.